

УДК 338.45

ДІАГНОСТИКА ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

А.А. Корнійчук

Житомирський державний технологічний університет, Україна, kornangelina@gmail.com

За сучасних умов господарювання, які характеризуються кризовими ситуаціями, господарюючим одиницям досить не просто досягати визначених цілей діяльності, а особливо виходити на новий рівень розвитку. Кризові ситуації притаманні багатьом підприємствам. На жаль, більшість з них не спроможні вчасно їх розпізнати і визначити способи подолання [1]. Відтак, перед суб'єктами господарювання постає потреба у розробці механізму управління який би мав

характеристики гнучкості, адаптивності, ситуаційного реагування на виникаючі несприятливі умови функціонування.

Аналіз літературних джерел виявив, що вирішенням вище означених завдань займається система антикризового управління. За своєю сутністю антикризове управління — це особлива система, що має комплексний і стратегічний характер, здатна повністю усувати тимчасові труднощі функціонування зафіксовані в роботі підприємства.

Відтак, актуальність антикризового управління не втрачається, а зважаючи на сучасний стан вітчизняної економіки набирає все більшої необхідності.

Система антикризового управління ґрунтується на певних принципах дотримання яких забезпечує її ефективність, а саме: рання діагностика кризових явищ у діяльності підприємства, терміновість реагування на визначені кризові явища, адекватність реагування на ступінь визначеної загрози, повна реалізація внутрішнього потенціалу підприємства для виходу з кризи [2, с. 258].

Необхідно зазначити, що виникнення кризових явищ пов'язано з наступними чинниками [2]:

- динамічністю зовнішнього середовища і неможливості швидкого пристосування до змін кон'юнктури ринку;
- неефективною діяльністю управлінського персоналу;
- впливом внутрішніх факторів діяльності підприємства.

Оскільки, розробка програм реалізації внутрішнього потенціалу підприємства неможлива без врахувань зовнішнього середовища функціонування організації, сформовані антикризові заходи повинні базуватись на комплексних дослідженнях чинників розвитку криз.

Одним із методів за допомогою якого можливо розпізнати кризу є проведення діагностики. Саме діагностика через інформацію пов'язує дослідників з ринками, споживачами, конкурентами та елементами зовнішнього середовища.

Діагностику, як спосіб розпізнавання стану соціально-економічної системи за допомогою реалізації комплексу дослідницьких процедур і виявлення в них слабких ланок і «вузьких місць», відносять до методів непрямих досліджень. Елементи соціально-економічних систем, властивості яких підлягають визначенню, зазвичай недоступні для безпосереднього спостереження і виміру, тому варто досліджувати не їхні параметри, а параметри процесів, породжуваних елементами цих систем і доступних для вимірів.

На сьогоднішній день визначено кілька концепцій діагностики, в кожній з яких існують свої об'єктивні особливості. До них відносяться такі концепції, як аналітична, консалтингова, інформаційна, антикризова.

Суть антикризової діагностики полягає в тому, що даний вид діагностики формує комплексну оцінку неплатоспроможних підприємств через функції управління: економічну, функціональну, технічну, соціальну, фінансову, менеджменту та організації, зовнішнього середовища підприємства, стратегічну. Дана концепція комплексно охоплює весь процес дослідження об'єкта й дозволяє з максимальною точністю поставити діагноз [5].

Об'єктом діагностики може бути як складна, високоорганізована динамічна система (вся країна, окрема галузь, конкретна фірма чи організація будь-якої форми власності), так і будь-який елемент цих систем (внутрішнє середовище організації, конкретні види ресурсів, виробничі функції, організаційна структура, собівартість і т.д.).

Виробничий потенціал є елементом внутрішнього потенціалу підприємства в частині ресурсів які задіяні для реалізації виробничої функції. Виробничий потенціал являє собою складну систему яка пов'язує суб'єктні та об'єктні складові загального потенціалу підприємства. Ефективність формування і використання виробничого потенціалу в значній мірі залежить від зовнішніх умов функціонування підприємства, а відтак у визначеній системі поява кризових явищ максимально вірогідна. Таким чином, доцільність діагностування виробничого потенціалу підприємства в системі антикризового менеджменту не викликає сумнівів.

На сьогоднішній день залишається низка питань стосовно сфер діагностування виробничого потенціалу з метою виявлення кризових явищ. Виробничий потенціал являє собою складну, поліструктурну систему [3, с. 14]. Відтак, процес діагностування повинен базуватись на взаємозв'язку його елементів.

Варто зазначити, що сучасна наука в своєму арсеналі має достатню кількість методик діагностування потенціалу підприємства. Та на жаль, їх використання не вирішує завдань з виявлення притаманних підприємницькій діяльності кризових явищ, виникнення яких призводить до неефективного використання внутрішнього потенціалу підприємства.

Для вирішення визначеного кола проблем пропонуємо діагностувати виробничий потенціал за сферами використання виробничих ресурсів які його формують (таблиця). В наведеній таблиці відображена спроба узагальнення сфер реалізації виробничого потенціалу у їх взаємозв'язку. На нашу думку, проведення антикризової діагностики за визначеними параметрами надає можливість виявити і усунути кризові явища на ранніх етапах їх виникнення.

Таблиця – Параметри діагностики виробничого потенціалу підприємства

	Виробничий аспект	Розвиток персоналу	Фінансовий аспект	Маркетинговий аспект
Виробничий аспект		Оцінка кількісної і якісної відповідності трудових ресурсів виробничій діяльності	Оцінка забезпеченості виробничої діяльності фінансовими ресурсами	Оцінка можливостей виробництва нової продукції
Розвиток персоналу	Оцінка ефективності використання трудових ресурсів		Оцінка ефективності витрат на утримання персоналу	Оцінка відповідності кваліфікаційного рівня персоналу
Фінансовий аспект	Оцінка фінансових можливостей виробничої діяльності	Оцінка достатності і ефективності фінансування розвитку персоналу		Оцінка ефективності фінансових ресурсів в сфері ринкових досліджень
Маркетинговий аспект	Визначення потреб споживачів і їх вплив на виробничу програму	Оцінка узгодженості плану збуту і плану виробництва	Оцінка ефективності впровадження нової продукції	

Підводячи підсумок відзначаємо, що система антикризового менеджменту достатньо розгалужена і охоплює елементи як зовнішнього середовища так і внутрішнього. Складовою внутрішнього потенціалу підприємства є його виробничий потенціал. Відтак, проведення антикризової діагностики виробничого потенціалу за визначеними параметрами, дасть можливість вчасно виявляти чинники розвитку криз, забезпечити ефективне використання потенціалу підприємства і довгостроковий розвиток організації.

Список використаної літератури:

1. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством / Василенко В.О. – К.: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
2. Теория и практика антикризисного управления / Под ред. С. Г. Беляева, В. И. Кошкина. – М. : Закон и право: ЮНИТИ, 2005. – 469 с.
3. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, без змін. / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк – К.: КНЕУ, 2006. – 316 с.
4. Чернявский А.Д. Антикризове управління підприємством / А.Д. Чернявский – К.: МАУП, 2006. – 256 с.
5. Шершньова З.Є. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб./ З.Є. Шершньова, В.М. Багацький, Н.Д. Гетманцева; За заг. ред. З.Є. Шершньової. – К.: КНЕУ, 2007. – 680 с.